

Lukáš Malý: Poetika prostoru v Alexandrijském kvartetu

(posudek vedoucího diplomové práce na oboru Komparatistika na FF UK v Praze)

Cíl práce, její účel a směřování

Diplomová práce má zřetelně vymezené téma, jehož rozsah a hloubka odpovídá rozsahu diplomových prací. Cíl i účel práce jsou zjevné a zřetelně komponované: Skrze obrysově zmapování teoretických východisek, jež se nabízejí pro uvažování o fikčním prostoru ve vyprávění a kompoziční charakteristiku zvoleného Durrellova románu nabídnout analytický popis a výklad fungování prostorových aspektů v *Alexandrijském kvartetu*. Díky zjevné kompozici diplomové práce je také v průběhu čtení patrné směřování textu, jež vždy dává ohleduplně najevo, co se právě řeší za problematiku a co z jednotlivých kroků tohoto řešení vyplývá. Z výchozí otázky ve znění formulovaném v Úvodu – tedy „jak je udělán prostor v románu *Alexandrijský kvartet*? – pak vyplývají otázky související, jež tu první a základní posouvají k širším a abstraktnějším sférám, nicméně stále s respektem k pojetí narativu jakožto strukturovaného textu.

Metodologie

Práce explicitně v úvodních partiích vychází ze základní teoretické literatury, jež se věnuje otázce prostoru ve vyprávění z pohledu naratologického a s ní spjatých metodologických pozic (teorie fikčních světů, Bachtinův chronotop, Češkova aplikace Barthesova pojmu indicie). V dalších částech se práce opírá o odbornou literaturu věnovanou dosud Durrellovu románu, ale s rozšířením i o literaturu související se základní interpretační intencí, kterou Lukáš Malý volí, tj. pokus o četbu *Alexandrijského kvartetu* jakožto literárního mýtu. Samotný román je vykládán jako proměnlivý a mnohvrstevný vyprávění, v němž zcela relevantní roli hraje otázka spolehlivosti jednotlivých zprostředkovatelů zobrazeného světa. Práce se zaměřuje na různé aspekty zkoumané problematiky, ale vesměs dokáže stabilizovat a držet vlastní zacílenost, byť některé aspekty centrální problematiky prostoru odkazují k jiným, explicitně či implicitně souvisejícím oblastem (postavy, specifická role popisů, vyprávěč).

Práce s odbornou literaturou

Práce se opírá o rozsáhlý korpus naratologické literatury, z níž průběžně čerpá terminologii i konceptuální přístupy. Vzhledem k tomu, že Lukáše Malého zajímá hlavně otázka udělanosti prostoru, vychází především ze strukturální naratologie; z ní také čerpá klasifikující a popisné termíny, jež jsou obecně sdíleny a představují pole, na němž se většina naratologických pojetí shoduje. Jediným řešením, které překračuje obecně sdílenou shodu, je vyčlenění popisu jako autonomního stylu reprezentace, jež vybočuje ze samotného aktu vyprávění; to se nicméně opírá o argumentaci Wenera Wolfa, jež takové řešení navrhuje. Výklad musí pochopitelně přeskakovat mezi jednotlivými terminologickými a konceptuálními trsy, jak je nabízejí jednotliví naratologové, ale Lukáš Malý to produktivně řeší komentáři v poznámkách pod čarou, v nichž upozorňuje, k jakému konceptu či naratologickému textu v tu kterou chvíli odkazuje. Postup, kdy na jediné stránce textu využije tu něco z Bachelarda a tu zas z Doležela či Schmidta, nepůsobí zmatečně a eklekticky, ale ukazuje diplomantovu schopnost hledat a nabídnout práci o vyprávění vždy nějaké konkrétní řešení, jež by daný aspekt udělanosti prostoru v *Alexandrijském kvartetu* co nejlépe pootevřelo či vyjádřilo.

Styl a prezentace

Práce je členěna dostatečně přehledně, že poskytuje orientaci, odkud, kam a proč se postupuje. Pod tímto orientačním směřováním se nachází výklad, který chce od popisného pozorování vystoupit až k co nejobecnějším postulátům o způsobu udělanosti a fungování prostoru v *Alexandrijském kvartetu*. Práce je dostatečně sebereflexivní; uvědomuje si problematičnost některých zobecnění, a proto se k nim vrací a snaží se je postulovat z jiných výkladových pozic. Práce tím získává – myslím, že spíše příjemný a funkční – rys nedefinitivnosti, hledání, textu ve stadiu zrodu.

Celková koherence a akademická disciplinovanost

Diplomová práce Lukáše Malého se koncentruje na jedno literární dílo, jež vykládá z hlediska obecné naratologické či antropologické kategorie prostoru. Práce myslím zvládá držet styl a způsob výkladu tak, aby práce byla čitelná jak pro čtenáře, který nemá *Alexandrijský kvartet* v živé paměti v detailní podobě, tak i pro čtenáře, jenž se nepohybuje každodenně v naratologických teoriích. Styl výkladu působí dle mého soudu dostatečně dynamicky; diplomant vnáší do hry jak pojmy a výkladové prvky očekávatelné a předvídatelné i z hlediska jejich vyznění, tak i prvky a pojmy nečekané, jež se nabízejí až při reflexi jedinečnosti daného Durrelova díla. Nastavení výkladu tak, aby oscilloval mezi pozorností k jednotlivinám a hledáním univerzálií, činí celek výkladu dynamickým, ale zároveň koherentním polem, jež má schopnost vtáhnout i čtenáře diplomové práce do interpretačního putování. Schopnost udržet tematickou zacílenost v rámci celého výkladu, jenž se důsledně drží právě a pouze Durrelova *Alexandrijského kvartetu* a neodbíhá ke srovnávání s jinými texty, byť se to na řadě míst zjevně nabízí, vnímám také spíše jako klad než zápor této práce.

Diplomová práce dle mého soudu splňuje veškeré požadavky kladené na tento typ závěrečných prací.

Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji její hodnocení známkou **výborně.**

V Praze dne 11. 6. 2015

Prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.